

A'CEMÎ VE ARABÎ KUR'ÂN NE DEMEK?

'Kur'ânen arabiyyen' ifadesinin dil/lisan olarak evrensellik içerdiği 'Biz onu aklınızı kullanasınız diye Arabî Kur'ân olarak indirdik' (Yusuf 12/2, Zuhuf 43/3) mealindeki ayetlerden de anlaşılabilir. Demek ki Kur'an, sadece Arapların değil akleden herkesin anlayabileceği evrensel bir lisana sahiptir.

'A'cemî Kur'ân' ve Arabî Kur'ân' ifadeleri, Kur'ân'ın iki önemli kavramıdır. Kur'ân bu iki kavramı –genellikle birbiri ile ilişkili olarak kullanır. Çünkü her iki kavrama da birbiri ile ilişkili manalar yükler. Ama Kur'ân'ın yüklediği bu manalar, meal ve tefsirlere genellikle tam olarak aktarılamaz. Daha doğrusu yanlış aktarılır. Mesela Fussilet 41/44 ayetinde yer alan '**Kur'ânen a'cemiyyen**' ifadesi meal ve tefsirlerde genellikle şöyle tercüme edilir;

Biz bu Kuran'ı yabancı bir dil ile ortaya koysaydık: "Ayetleri uzun açıklanmalı değil miydi? Araba yabancı bir dille söylenir mi?" derlerdi...¹

Eğer biz onu, yabancı dilden bir Kur'ân kılsaydık, diyeceklerdi ki: Ayetleri tafsilatlı şekilde açıklanmalı değil miydi? Arab'a yabancı dilden (kitap) olur mu?...²

Kanaatimize göre 'Kur'ânen a'cemiyyen' ifadesine 'yabancı dilde Kuran' mealini veren bu ve benzeri meal-tefsirler doğru olamaz. Çünkü Kur'ân'ın bu ifadeye yüklediği mana 'yabancı dilde Kuran' tercümesi ile ifade edilemez. Bunun daha farklı/kapsamlı bir anlamı olmalıdır. Aksi halde Kur'ân'a kendi dili ile muhatap olmayan –yabancı dilde bir Kur'ân'a muhatap olan– toplumların (örneğin Türk, Kürt, Laz, Acem vs kavimlerin) Kur'ân'dan sorumlu tutulacağı iddia edilemez (di).

1 Fussilet 41/44, Diyanet İşleri Başkanlığı Meali.

2 Fussilet 41/44, Diyanet Vakfı Meali.

Çünkü Kur'ân bu kavimlere Fussilet 44 ayetinde haklı bir mazeret vermiş olur (du). O halde Kur'ân'ın '**Kur'ânen a'cemiyyen**' ifadesine yüklediği mana nedir?

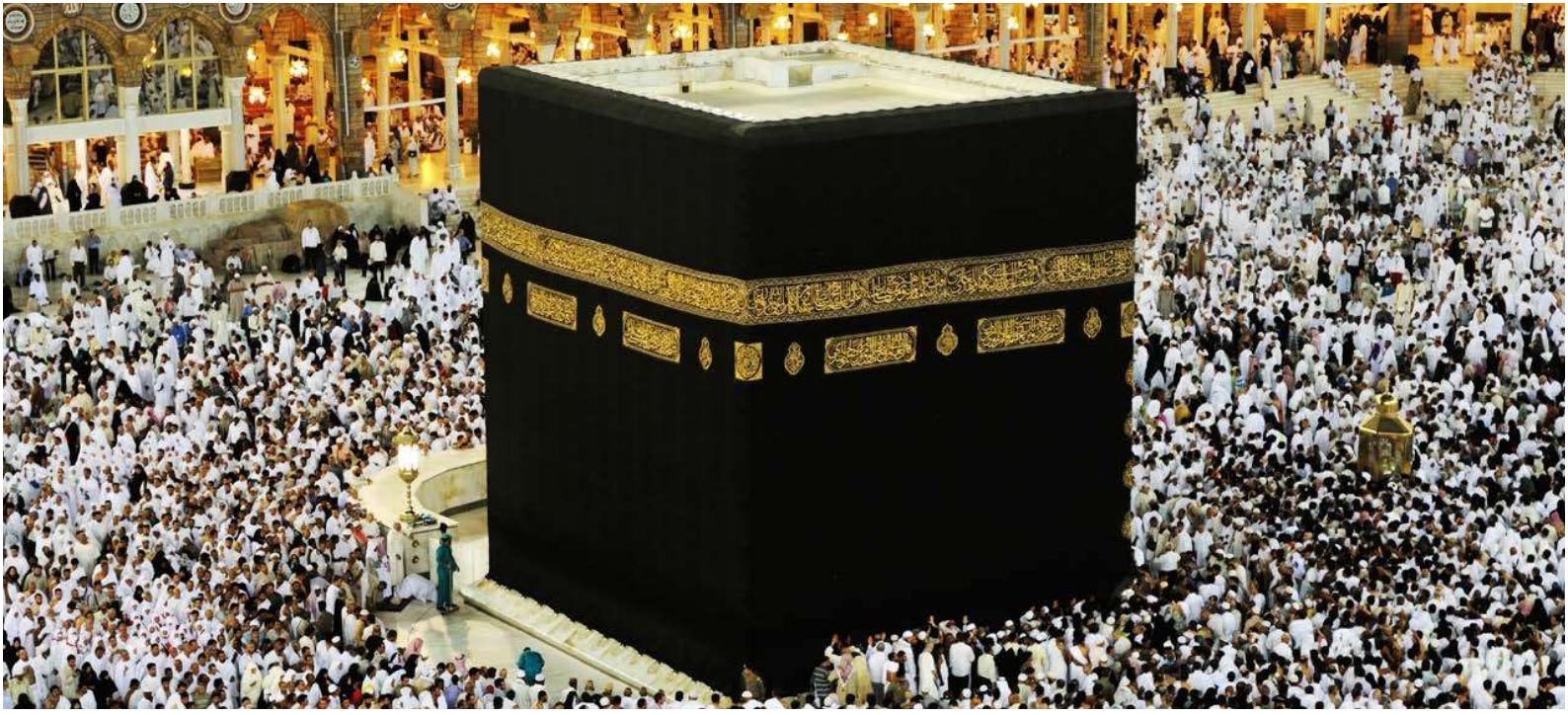
Bunun için önce Fussilet 41/44 ayetini birlikte okuyalım;

Velev ce'alnâhu kur-ânen a'cemiyyen lekâlû lev-lâ fussilet âyâtuh(u)^(s) e-a'cemiyyun ve 'arabiy(-yun)^(k) kul huve lillezîne âmenû huden ve şifâ/(un)^(s) vellezîne lâ yu/minûne fî âzânihim vakrun ve huve 'aleyhim 'amâ(en)^(c) ulâ-ike yunâdevne min mekânin ba'îd(in).

Şimdi bu ayetteki '**Kur'ânen a'cemiyyen**', '**a'cemî**' ve '**arabî**' kelimelerini –tercüme etmeden– direkt olarak meale aktaralım;

Eğer biz onu A'cemî Kur'ân yapsaydık, diyeceklerdi ki: 'Onun ayetleri tafsilatlı biçimde açıklanmalı değil mi idi?' (Bu Kur'ân) A'cemî mi, Arabî mi?' De ki; 'O, iman edenler için bir hidayet ve şifadır. İman etmeyenlerin kulaklarındaysa bir ağırlık vardır ve (bu yüzden de) o onlara kapalıdır, (sanki) onlara uzak bir yerden sesleniliyor (gibidir). (Fussilet 41/44)

Görüldüğü üzere '**Kur'ânen a'cemiyyen**' ifadesi, bu ayette, '**ayetleri tafsil edilmiş Kur'ân**' yani '**Kur'ânen fussilet**'in zıddı olarak kullanılmıştır. Çünkü ayette 'eğer biz onu 'A'cemi Kuran' yapsaydık, neden 'mufassal Kuran' değil diyeceklerdi' buyruluyor. Demek ki '**A'cemi Kur'ân**'; '**mufassal olmayan, ayetleri tafsil**

edilmemiş–açıklanmamış bir Kur’ân’ demektir. Dolayısıyla, ‘Kur’ânen arabîyyen’ ifadesi de –bununla bağlantılı olarak– sadece yerel bir dil olarak Arapça Kur’ân’ı ifade ediyor olamaz. Elbette ki bu anlamı da içeriyor. Ama daha çok ‘açık, sarîh, fasîh ve akledenlerin anlayabileceği evrensel bir dili’ ifade ediyor. Nitekim Kur’ân bunu zaten Zümer 39/28’de ‘Kur’ânen ‘arabîyyen gayra zî ‘ivecin’ şeklinde yani ‘içinde ivec/ eğrilik, pürüz bulunmayan, pürüzsüz bir dil’ şeklinde, Nahl 16/103’te de ‘lisânun ‘arabîyyun mubîn’ yani ‘apaçık bir lisan’ şeklinde açıkça ifade ediyor.

‘Kur’ânen arabîyyen’ ifadesinin dil/lisan olarak evrensellik içerdiği ‘İnnâ enzelnâhu kur’ânen ‘arabîyyen le’allekum ta’kilûn(e)’ lafzi ile gelen ve ‘Biz onu aklınızı kullanasınız diye Arabî Kur’ân olarak indirdik’ (Yûsuf 12/2, Zuhuf 43/3) mealindeki ayetlerden de anlaşılıyor. Demek ki Kur’ân, sadece Arapların değil akleden herkesin anlayabileceği evrensel bir lisanı sahiptir. Zaten Arabî Kur’ân da asıl olarak bunu ifade eder. Nitekim ‘arabî’ kelimesinin sözlük manası da bunu gösterir. Zira a’cemî ve arabî kelimeleri hakkında klasik tefsirlerde yeterince bilgiler verilmekte ve bu bilgilerin –önemli ölçüde– yukarıdaki açıklamalarımızla uyduğu görülmektedir. Nitekim meşhur müfessir Fahrüddin Razi, Nahl 103 ayetinin tefsirinde şunları nakleder;

‘Ayetteki a’cemi kelimesine gelince, Ebu’l-Feth el-Mevsilî şöyle demektedir; ‘A-C-M kelimesi, Arapçada, müphem ve gizli bırakmak, beyan etmemek manasına

etmek üzere vaz’ olunmuştur. Nitekim Arapların, fasîh konuşmadıklarında, ‘Reculun a’cemu’ (fasîh konuşmayan adam) ve ‘imra’etun ‘acmau’ (fasîh konuşmayan kadın) demeleri bu manadadır. Görülmediği ve gizli olduğu için, kuyruk sokumuna, ‘acbu’z-zeneb’ denilir. Yine, içindekini izah edemediği için, hayvanlara da ‘acma’ denilmektedir. Araplar, öğle ve ikinci namazlarına da ‘acmâvân’ adını vermişlerdir. Çünkü bu iki namazdaki kıraat cehren değil gizli okunmaktadır... Daha sonra Araplar, kendi lisanlarını bilmeyen ve konuşmayan kimseler ‘Acem’, ‘A’cemi’ adını vermişlerdir. Ferra ve Ahmed İbn Yahya şöyle demektedir; ‘A’cem’, Arap dahi olsa, lisanında kapalılık bulunan, fasîh olmayan kimseye denilir. A’cemî ve el-acemî ise, aslı yabancı olan kimse demektir.’ Ebu Ali e-Farisi ise şöyle demektedir: A’cem, ister Arap ister yabancı olsun, fasîh olmayan kimse demektir. Baksana Araplar, Arap olmasına rağmen lisanında rekaket ve ucme bulunduğu için, ‘Ziyadeul-‘cemu’ (fasîh konuşmayan Ziyad)’ derler. Ayetteki arabî kelimesinin manasına ve iştikakına gelince biz bunu Cenab-ı Hakk’ın Tevbe 97 ayetinin tefsirinde ele almıştık. Ferra ve Zeccac bu ayetin tefsirini yaparken, Arapçada, ‘Arube lisânuhu-arâbeten ve ‘urubeten’ (lisanı fasîh ve güzel oldu) denildiğini söylemişlerdir.¹³

Razi, bahsettiği Tevbe 97 ayetinin tefsirinde de şunları söyler: ‘Arapların, ‘Arab’ adını almalarının bir sebebi de lisanlarının kalplerindeki şeyleri i’rab (ifade) etmesidir. Arapça’nın, diğer dillerde bulunmayan fesahat ve akıcı-

3 Razi, Nahl 16/103.

lık üslubu ihtiva ettiğinde şüphe yoktur.⁴

Razi –aynı ayetin tefsirini yaparken– bir hikmet erbabının şöyle dediğini nakleder: ‘Rumların hikmeti beyinlerinde, Hindlilerin hikmeti vehimlerinde, Yunanlıların hikmeti kalplerinde, Arapların hikmeti ise lisanlarındadır. Bu onların lafızlarının çok tatlı ve ibarelerinin de çok çekici olmasındandır.’⁵

Bu konuda müfessir Kurtubî de şunları söyler: ‘Bir kişi Arap olsa dahi eğer fasih konuşmuyor ise ona ‘a’cem ve a’cemî’ denilir. A’cemî, Araplardan olsun veya olmasın, fasih konuşamayan kimse demektir. Buna göre ‘a’cem ‘fasih’in zıddıdır.’⁶

Bu durumda Arabî de açık-fasih konuşan demektir. Nitekim Razi ‘Bir Arap şiirinde ‘Onu (şiiri) beyan edip açıklamak ister, (fakat) onu anlaşılmaz hale getirir’ anlamına gelen ‘Yuridu en yu’ribehu fe-yu’cimhu’ ifadesi bulunduğunu’ nakleder.⁷ Tahmin edileceği üzere bu şiirdeki ‘yu’ribehu’ ve ‘yu’cimhu’ ifadeleri ‘arabî’ ve ‘a’cemî’ kelimeleri ile aynı köktendir.

Benzer şekilde Kurtubî de bu bağlamda Yûsuf 12/2

4 Razi, Tevbe 9/97.

5 Razi, Tevbe 9/97.

6 Kurtubi, Şuara 26/198; Fussilet 41/44.

7 Razi, İbrahim 14/4.

ayetini tefsir ederken şunları söyler; ‘Yani bu Kur’ân-ı Kerim, ey Araplar sizin dilinizle gayet anlaşılır ve açık seçik bir şekilde okunmaktadır. ‘Dul kadın kendi arzusunu açıkça ifade eder (es-seyyibu tu’ribu an nefsiha)⁸ hadisindeki ‘ifade eder’ anlamını veren kelime de (tu’ribu) ‘Arab’ kelimesi ile aynı kökten gelmektedir.’⁹

Demek ki arabî ve a’cemî kelimeleri Arap dilinde hangi manalarda kullanılmış ise Kur’ân’da da bu kelimeler bu manalarda kullanılmıştır. Buna göre –Kurtubî’nin de özetlediği gibi– ‘fasih-açık konuşan kimselere a’rab/arabî denirken, fasih konuşamayan kimselere ise a’cem/a’cemî denir. A’cemî, Araplardan olsun veya olmasın fasih konuşamayan kimsedir. Buna göre ‘a’cem, ‘fasih’in zıddı olmaktadır.’¹⁰

O halde ‘arabî’, ‘açık, fasih ve pürüzsüz konuşan, maksadını net biçimde ifade eden kimse’, ‘a’cemî ise bunun tam tersi olarak ‘fasih konuşamayan, maksadını ifade edemeyen, kapalı konuşan kimse’ demektir. Dolayısıyla ‘a’cemî’ ifadesi ‘yabancı dil konuşan birini’ değil ‘fasih Arapça (Arabî) konuşamayan birini’ niteleyer. Yani Kur’ân’ın ‘a’cemî’ kelimesine yüklediği mana, ‘acemi şoför’, ‘acemi kaptan’ ve ‘acemi garson’ ifade-

8 Kütüb-i sitte, 590 no’lu hadis (İbni Mace, Nikah 11; Müsned, IV,192).

9 Kurtubi, Yusuf 12/2.

10 Kurtubi, Şuara 26/198; Fussilet 41/44.

lerinde olduğu gibi dilimizdeki kullanımına benzer niteliktedir ve 'mesleğinde veya işinde usta olmamayı' ifade eder. Kur'ân, a'cemi kelimesini 'lisan' bağlamında kullandığına göre Kur'ân'daki 'a'cemî' ifadesi 'Arapça konuşamamayı' değil 'fasih Arapça konuşamamayı, dil/lisan konusunda usta olmamayı' ifade eder.

'A'cemi Kur'ân' ve 'Arabî Kur'ân' ifadeleri de bu bağlam ışığında anlaşılmalıdır. O halde, içinde **a'cemi ve arabî** kelimeleri bulunan şu ayetleri –bu bilgiler ışığında– birlikte okuyalım;

'Ve-innehu letenzîlu rabbi-l'âlemîn(e) Nezele bihi-rrûhu-l-emîn(u) Alâ kalbike litekûne mine-l-munzîrîn(e) Bilisânin 'arabiyyin mubîn(in) Ve-innehu lefî zuburi-l-evvelîn(e) Eve lem yekun lehum âyeten en ya'lemehu 'ulemâu benî isrâ-îl(e) Velez nezzelnâhu 'alâ ba'di-l-a'cemîn(e) Fekarâehu 'aleyhim mâ kânû bihi mu/minîn(e)

O (Kur'ân) âlemlerin Rabbinden indirilmiştir. Güvenilir Ruh (Cebrail) ile indirmiştir. Uyarıcılardan olası diye senin kalbine. Apaçık Arabî lisanla. Ve o öncekilerin Kitap'larında da var. İsrailoğulları bilginlerinin bunu bilmesi, onlar için bir belge değil midir? Eğer Biz onu bazı a'cemilere indirmiş olsak ve –bu a'cemiler de– onu okumuş olsaydı onlar yine de ona inanacak değillerdi. (Şu'arâ 26/192-199)

Bağlamdan anlaşıldığına göre bu ayetlerle inkâr edenlerin veya ehli kitabın bazı iddialarına cevap veriliyor. Onlar, 'Bu Kuran 'A'cemi' birine gelse ve onu bize o A'cemi okusaydı, işte biz o zaman bu Kur'ân'a inanırdık' demiş veya bunu ima etmiş olmalı ki, Rabbimiz onların bu sözlerine/imalarına karşı bu ayetlerini inzal ediyor. Peki ama –bir 'Arabî olarak– Resulullah'ın Kur'ân okuması ile bir 'A'cemi'nin' Kur'ân okuması arasında nasıl bir fark var ki, Resulullah'a iman etmeyenler o a'cemiye iman etmiş olsunlar? Kast (ima) edilen şey nedir?

Dikkat edileceği üzere, inkâr edenler; 'bu Kur'ân 'A'cemi' –Kur'ânen a'cemiyyen– olsaydı, işte o zaman biz ona inanırdık' demiyorlar, 'bu Kur'ân bir A'cemiye indirilse ve onu bize o okusa idi, o zaman biz ona inanırdık...' diyorlar (veya bunu ima ediyorlar). Bu ikisi arasında çok

önemli bir fark var. Çünkü onlar şunu ima ediyorlar; 'Muhammed'in okuduğu bu Kur'ân, Arabî bir Kur'ândır, Muhammed de bir Arabî'dir, yani o fasih Arapça konuşan biridir, dolayısıyla o böyle bir Arabî Kur'ân'ı kendisi uydurabilir, çünkü onun lisan bakımından bunu yapma kapasitesi vardır, ama eğer böyle bir Arabî Kur'ân'ı bize okuyan 'A'cemi' biri olsaydı, işte o zaman biz ona inanırdık, çünkü o böyle bir –Arabî– Kur'ân'ı kendisi uydurmuş olamazdı, o bunu ancak Allah'tan alabilirdi ve biz de o zaman ona inanırdık, ama Arabî olan Muhammed böyle bir Kur'ân'ı kendisi uydurabilir, bu nedenle de biz ona inanmayız...'

Allah'ın Elçileri, gönderildikleri kavmin lisanını çok iyi konuşuyor olmalı ki aldıkları Kitabı onlara kendi dilleri ile tebliğ/tebyin etmiş olsunlar (14/4). Bu elbette ki Resulullah için de böyledir. Resulullah Mekkeli idi ve fasih Arapça konuşurdu. Yani dil konusunda –a'cemi değil– usta idi. Dolayısıyla inkâr edenler daima şu iddiaları dile getirdiler:

'Muhammed zaten fasih Arapça konuşan biridir, onun 'bunlar Allah'tandır' diyerek bize getirdiği sözleri o kendisi uyduruyor (10/38,11/13,25/1), onun bunu yapma yeteneği var, çünkü o dil konusunda yetenekli bir şair (21/5,52/30), o bu Kur'ân'ı Allah'tan almıyor, kendisi uyduruyor, o bir yalancı (38/4)... Eğer bu Kur'ân'ı onun gibi fasih Arapça (Arabî) konuşan biri değil de dil konusunda 'a'cemi' olan biri getirmiş olsaydı, işte biz o zaman bu sözlerin Allah'tan geldiğine inanırdık, çünkü bir a'ceminin böyle fasih bir Arapça Kur'ân (Arabî Kur'ân) okuması mümkün değildir, ama Muhammed için bu mümkündür...'

İşte Rabbimiz, kâfirlerin bu tarz iddialarına karşı

Demek ki arabî ve a'cemi kelimeleri Arap dilinde hangi manalarda kullanılmış ise Kur'ân'da da bu kelimeler bu manalarda kullanılmıştır.

Şu'arâ 198,199 ayetlerini göndermiş ve **Biz bu Kur'ân'ı –fasih konuşamayan– bir a'cemîye indirsek ve onu onlara (bu acemî) okusaydı, onlar yine de inanacak değillerdi** buyurmuştur.

'A'cemî kelimesinin 'yabancı dil konuşan birini' değil 'fasih Arapça (Arabî) konuşamayan, dil/lisan konusunda usta olmayan' birini nitelediğini Nahl 101-103 ayetlerinden de anlayabiliriz. İnkâr edenler, Resulullah'a karşı 'Sen yalnızca bir müfterisin' (16/101) deyince, Rabbimiz Nahl 102'de 'O'nun yalancı bir müfteri olmadığını, Kur'ân'ın ona vahyedildiğini, onu kendisinin uydurmadığını' bildirmiş ve ardından da Nahl 103 ile şunları buyurmuştur:

'Velekad na'lemu ennehum yekûlûne innemâ yu'al-limuhu beşer(un)^(k) lisânun-İlezi yulhidûne ileyhi a'cemîyyun vehâzâ lisânun 'arabiyyun mubîn(un)'

Biz onların, "Kur'ân'ı ona bir insan öğretiyor" dediklerini biliyoruz. (Oysa bu konuda) Kendisine nisbet ettikleri şahıs a'cemîdir. Bu (Kur'ân) ise apaçık Arabî bir lisandır- lisânun 'arabiyyun mubîn' (Nahl 16/103)

İnkâr edenlerin iddialarına karşı nazil olan bu ayetler, Resulullah'ın bir 'a'cemî ile görüştüğünü reddetmiyor. Bunu –zimnen de olsa– kabul ediyor. Ama 'Kur'ân'ı ondan öğrenmiş olamaz, bu mantıksız bir iddiadır' diyor. 'Kur'ân'ı ondan öğrenmiş olamaz, çünkü Kur'ân apaçık-fasih bir Arabî lisanı sahip, kast edilen o şahıs ise bir a'cemî, lisanda a'cemî olan biri, nasıl olur da böyle

bir Arabî Kur'ân'ı öğretebilir ki? Bu akla aykırı bir iddiadır...'

'A'cemî'nin yabancı dil konuşan biri olmadığı şuradan da bellidir: Resulullah, dili yabancı olan biri ile zaten görüşemez. Çünkü bu durumda onunla iletişim kuramaz. Ama Kur'ân, Resulullah'ın bir a'cemî ile görüştüğünü (zimnen) kabul ediyor. O halde Kur'ân'ın a'cemî diye nitelediği bu şahıs Arapça konuşamayan biri değildir. Ama bu şahıs fasih Arapça konuşamayan (dilde a'cemî) biri olabilir. Klasik tefsirlerde bu şahsın Romalı Ebu Meysere olduğuna dair bazı bilgiler bulunur.¹¹ Ama eğer bu şahıs, Arapça konuşamayan bir ırka/dile mensup olsaydı, Kuran bu durumu muhtelif bazı ayetlerde olduğu gibi –mesela Romalı (30/2) veya Mısırlı (10/87,12/99) gibi– somut ifadelerle zikredebilirdi. Ama bunu böyle zikretmedi. Veya farklı bir ümmete (4/41,5/58), farklı bir soya (49/13), farklı bir kabileye (49/13) mensup şeklinde de niteleyebilirdi. Bunu da yapmadı. Hatta bu şahıs için –belki– 'tanınmayan yabancı' manasında 'munker' (12/58;15/62) veya 'toplumdan uzak, yabancı' manasında 'ecnebi' (14/35) nitelemesi de yapılabilirdi. Ama Kuran bunların hiçbirini yapmadı. Çünkü bu şahıs yabancı dil konuşan biri değil o toplumda yaşayan ve Arapça konuşan ama fasih Arapça konuşamayan biri (a'cemî) idi.

O halde 'A'cem/A'cemî olmak', 'Arabî lisanında usta-yetenekli olmamak, fasih Arapça konuşamamak', 'A'rab/Arabî olmak' ise 'fasih Arapça konuşmak, açık ve çelişkisiz bir lisanı sahip olmak' demektir. Dolayısıyla 'Kur'ânın arabîyyen/Arabî Kur'ân' ifadesi, yerel bir dil olarak Arapça Kur'ân manasını da içeriyor olmakla beraber –daha çok– Allah'ın verdiği akli kullanan herkesin anlayabileceği evrensel bir dili ifade eder. Çünkü Kur'ân, sadece Araplar için değil akleden herkes için indirilmiş olan bir kitaptır. Zira onun Arabî olarak inzal edilmesinin gerekçesi de zaten budur;

Biz onu aklınızı kullanasınız diye Arabî Kur'ân olarak indirdik. (Yûsuf 12/2, Zuhuruf 43/3)

Demek ki Arabî Kur'ân, akleden herkesin anlayabile-

¹¹ Razi, Nahl 16/103, Kurtubi, Nahl 16/103.

ceği evrensel bir dile sahiptir. Çünkü o kelimelerin beşeri algı düzeyine indirgenmiş (inzal edilmiş) halidir. Fasih, pürüzsüz ve çelişkisiz bir semantik örgüye (lisana) sahiptir (ğayra žî 'ivecin):

And olsun ki Biz bu Kuranda insanlar için her türlü misali verdik, düşünsünler diye; içinde hiçbir pürüzün bulunmadığı Arabî bir Kur'ân olarak, sakınsınlar diye (Zümer 39/27, 28)

Eğer bu böyle anlaşılmaz ve 'Kur'ânen arabîyyen' ifadesinin yerel bir dil olarak Arapça Kur'ân manasına, buna karşı 'Kur'ânen a'cemiyyen' ifadesinin de 'Arapça olmayan (yabancı dilde) bir Kur'ân' manasına geldiği söylenirse, Kur'ân'ın evrensel bir kitap olduğu ve herkesi bağladığı iddiası savunulamaz hale gelir. Daha da önemlisi onu getiren Elçinin tüm insanlık için gönderilen bir elçi olduğu söylenemez. Oysa Kuran da onu getiren Elçi de evrenselidir:

Bu Kur'ân bana kendisiyle sizi ve ulaştığı herkesi uyarmam için vahyolundu. (En'âm 6/19)

De ki: Ey insanlar! Ben hepiniz (için gönderilmiş) Allah'ın Elçisiyim. (A'râf 7/158)

Biz seni ancak âlemlere rahmet olasın diye gönderdik. (Enbiyâ 21/107)

Biz seni ancak bütün insanlar için müjdeleyici ve korkutucu olarak gönderdik. (Sebe 34/28)

O (Allah) ki, ümmîler içinde kendilerinden olan bir Elçi göndermiştir, o onlara ayetlerini okuyan, onları arındıran ve onlara kitap ve hikmeti öğreten bir elçi göndermiştir. Oysa onlar daha önce açık bir delalet içinde idiler. (Allah bu Elçiyi) Henüz onlara katılmamış bulunan sonraki insanlara da (gönderdi). Çünkü O aziz ve hakimdir. (Cuma 62/2, 3)

Tüm bu ayetler Resulullah'ın evrensel bir Elçi, onun getirdiği Kur'ân'ın da evrensel bir kitap olduğunu (ve herkesi de bağladığını) gösterir. Bu bağlamda şu soru sorulabilir; **'Vemâ erselnâ min rasûlin illâ bilisâni kavmihi liyubeyyine lehum-Biz her Resul'ü kendi kavminin lisanı ile gönderdik ki onlara (ayetlerimizi kendi lisaneleriyle) beyan etsin'** mealindeki' (İbrahim 14/4) ayetini nasıl izah edeceğiz?

Bu ayet, gönderilen tüm Elçilerin içinde bulunduğu kendi kavminin lisanına sahip olduğunu bildirmektedir. Ama cümle yapısı ve Arapça kuralı gereği daha çok **'Biz kendi kavminin lisanından başka lisan konuşan Elçiler göndermedik/göndermeyiz'** vurgusunu içerir. Bu nedenle bu ayet **'Eğer Biz o Kur'ân'ı bir a'cemiye indirsek ve -o a'cemi de- onu okumuş olsaydı onlar yine de inanacak değillerdi'** mealindeki Şu'arâ 198,199 ayetleri ile birlikte okunmalıdır. Çünkü bu ayetlerle inkarcıların benzer nitelikteki iddialarına cevap verilmekte ve -zımnen- şunlar söylenmektedir:

'Ey kafirler! Siz, size okunan Kur'ân'ın ve onu okuyan Elçinin Arabî olmasını bahane ediyor ve 'eğer onu bize okuyan bir a'cemî olsaydı o zaman inanırdık' diyorsunuz, oysa biz bütün elçilerimizi kavminin lisanı ile gönderdik/göndeririz, çünkü o vahyettiğimiz kitabı kavmine kendi lisanıyla tebliğ/beyan eder, zaten bunun aksi de olamaz, siz de Arapça konuşan bir toplum olduğunuz göre, elbette ki size de fasih Arapça konuşan bir elçi gönderecektik ve nitekim öyle de yaptık. İçinizden seçtiğimiz o Elçi, Arabî lisanı sahip bir kitap okuyor size, onun size okudukları önceki ümmetlerin kitaplarında da var, İsrailoğulları bilginlerinin bunu bilmesi, sizin için bir belge değil midir? Neden bahane arıyorsunuz?' (İbrahim 14/14; Şu'arâ 26/193-199).

Dolayısıyla Arabistan bölgesinden seçilen bir Elçinin, içinde bulunduğu ilk muhatap toplumun dilini konuşması ve hatta bu dili en iyi biçimde yani fasih Arapça şeklinde konuşması -sünnetullah gereği- zaten ol-

Allah Teâlâ kendi kelamını –biz akıl edelim ve anlayalım diye- kendi katından bize inzal etmiştir. Onu bizim anlayabileceğimiz bir forma (beşeri bir lisana) dönüştürerek indirmiştir.

ması gereken bir durumdu. Yani Resulullah'ın da ona verilen Kur'an'ın da Arabî olması şarttı. Ve öyle de oldu. Ama bu durum Arap olmayanların bu Kur'an'dan sorumlu tutulmayacakları anlamına gelmiyor. Çünkü Arabî Kur'an salt olarak yerel dil manasındaki bir Arapça Kur'an'ı değil –elbette ki onu da içeren- evrensel bir beşeri dili ifade eder.¹² Çünkü Kur'an, Arabî Kur'an ifadesini kullandığı yerlerde ırktan ziyade akla vurgu yapar. Dolayısıyla Kur'an, akıl sağlığı yerinde olan herkese hitap eder.¹³ Nitekim müfessir Kurtubî, **Biz her Resul'ü kendi kavminin lisanı ile gönderdik ki onlara (ayetlerimizi kendi lisanlarıyla) beyan etsin** mealindeki İbrahim 4 ayetini tefsir ederken, –haklı olarak- şöyle der; *'Bu ayeti kerimede Acemlerin ve diğer dil mensuplarının lehine delil olacak bir taraf yoktur. Çünkü Resûlullaâh'ın getirdikleri kendisine anlayıp kavrayacağı bir şekilde tercüme edilen herkes için bağlayıcı delil ortaya konulmuş olur. Nitekim Yüce Allah da şöyle buyurmaktadır: 'Biz seni ancak bütün insanlar için müjdeleyici ve korkutucu olarak gönderdik.'* (Sebe 34/28).¹⁴

Bu konu bağlamında dikkat edilmesi gereken çok önemli bir başka kavram da inzal/nuzûl kavramıdır. Allah Teâlâ kendi kelamını –biz akıl edelim ve anlayalım diye- kendi katından bize inzal etmiştir. Onu bizim anlayabileceğimiz bir forma (beşeri bir lisana) dönüştürerek indirmiştir. Yani Rabbimiz insana –Kur'an ile- tenezzül buyurmuştur. O, kendi kelamını, bizim anlayabileceğimiz bir forma; açık, fasih ve çelişkisiz

bir beşer diline (Arabî Kur'an'a) indirgemiş tüm açıklamalarını da –ibret alalım/sakıyalım diye- onunla yapmıştır:

Vekezâlike enzelnâhu kur-ânen 'arabiyyen vesarrafnâ fîhi mine-lva'îdi le'allehum yettekûne ev yuhdişu lehum zikrâ(n) ;

Biz onu Arabî Kur'an olarak indirdik. Ve uyarılarımızı da onun içinde açıkladık, belki sakınırlar veya ibret alırlar diye. (Tâ-hâ 20/113)

Dolayısıyla Arabî Kur'an, beşer dili ile inzal edilmiş bir kelimullahtr. Bu nedenle –haşa- Rabbimizin kapasitesini değil beşerî kapasiteyi yansıtır. Rabbimiz onu –kendisi de bir beşer olan- Elçisinin dili ile kolaylaştırarak inzal etmiştir:

Biz bu Kur'an'ı senin dilin ile kolaylaştırdık, Allah'tan sakınanları müjdeleyesin ve karşı çıkanları uyarasın diye. (Meryem 19/97)

De ki: 'Şüphesiz ben de sizin gibi bir beşerim.' (Kehf 18/110)

Şu bir gerçek ki biz bu Kuranı öğüt olsun diye kolaylaştırdık. Yok mudur öğüt alan? (Kamer 54/17, 22)

Kur'an'ın, muhtelif ayetlerde tıpkı bizim gibi bir beşer olduğu vurgulanan Nebî-Resule indirilmiş ve onun dili/lisanı ile kolaylaştırılmış olması, onun beşerî akıl ve mantık sınırlarını aşmayan bir çerçevede bulunduğu ve bu nedenle de akıl sağlığı yerinde olan herkesin gayret etmesi –tedebbürü halinde- anlayabileceğini göstermektedir. Nitekim *'Biz onu akledesiniz, düşünüp anlayasınız diye Arabî Kur'an olarak indirdik'*¹⁵ diyen ayetler de aynı hususa işaret eder. Demek ki Arabî Kur'an, akıl eden ve düşünen –Türk, Kürt, Laz vs- herkese hitap eder.

12 Yûsuf 12/2, Zümer 39/17,18, Zuhruf 43/3.

13 Zuhruf 43/43,44.

14 Kurtubi, İbrahim 14/4.

15 Yûsuf 12/2, Zümer 39/27,28, Zuhruf 43/3.